

Smluvní ošetření problematiky práv z duševního vlastnictví dle čl. 42 odst. 2 písm. a) VÚ

(Doložka kupujícího o tom, že v době uzavření smlouvy nevěděl či vědět nemohl o právu nebo nároku založeném na průmyslovém nebo jiném duševním vlastnictví)

Úvod do problematiky

Kupující má právo na dodání zboží bez vad a bez právních nároků třetích osob. Jedná se o vady faktické a právní. Tato problematika je neopomenutelnou součástí každé právní úpravy týkající se kupní popř. mezinárodní kupní smlouvy. Ve VÚ OSN jí patří celý oddíl II v kapitole III s názvem „Zboží bez vad a nároky třetích osob“ (Conformity of the goods and third party claims). Články 35 – 44 VÚ OSN tak upravují jednak „věcné neboli faktické vady“, které spočívají v menším množství dodaného zboží nebo v nedostatku vlastností, jež má zboží mít podle smlouvy nebo podpůrně podle zákona, tak i „právní vady“, které spočívají v porušení povinností prodávajícího umožnit nabytí vlastnické právo ke zboží bez zatížení právy třetích osob. Toto dělení vad na právní a věcné (faktické) je tedy stěžejní v otázce, kterého článku VÚ OSN se má na danou vadu použít. Dodání bezvadného zboží neomezeného právy třetích osob je základním pojmem VÚ OSN za všudypřítomné zásady dobré víry v mezinárodním obchodním styku dle článku 7 odst. 1 VÚ OSN. Následující rozbor se bude týkat pouze vad právních.

VÚ OSN ve svém čl. 42 odst. 1 obsahuje základní povinnost prodávajícího dodat zboží, které není omezeno žádným právem nebo nárokem třetí osoby založeném na průmyslovém nebo jiném duševním vlastnictví za předpokladu, že o něm v době uzavření smlouvy věděl nebo nemohl nevědět, zakládá-li se takové právo či nárok na průmyslovém nebo jiném duševním vlastnictví dle podmínek dále specifikovaných v písm. a) či b).

Tato povinnost prodávajícího se však nevztahuje na dva výslovně ve VÚ OSN upravené případy, kdy jedním z nich je fakt, že kupující v době uzavření smlouvy věděl či nemohl nevědět o takovém právu či nároku. Nacházíme-li se tedy při kontraktaci v pozici kupujícího, je vhodné do smlouvy zahrnout doložku, která nám bude poskytovat obranu pro případné tvrzení prodávajícího, že jsme v době uzavření smlouvy věděli či nemohli nevědět o právu nebo nároku založeném na průmyslovém nebo jiném duševním vlastnictví. Význam doložky tkví tedy v tom, že posiluje pozici kupujícího a prodávající se nemůže v tomto směru zprostit odpovědnosti.

Pro správné pochopení dané problematiky je nutné níže komparativně analyzovat jak samotný článek 42 Úmluvy, tak jeho vztah k článku 41 jako úpravě obecné.

Právní úprava – čl. 41 VÚ

➤ **čl. 41 VÚ** upravuje obecně povinnost prodávajícího dodat zboží, které není omezeno žádným právem nebo nárokem třetí osoby k okamžiku dodání zboží. Smyslem tohoto článku je zajistit kupujícímu nerušený výkon jeho vlastnického práva. Převést na kupujícího vlastnické právo na dodané zboží představuje jednu z hlavních povinností prodávajícího (čl. 30 Úmluvy). Tento článek upravuje případy, kdy převedené vlastnické právo je zatíženo právy třetích osob. Může se jednat o věcná práva (výhrada vlastnického práva, právo držby, zástavní právo) nebo obligační práva (např. právo nájmu).

Z článku tak vyplývá, že prodávající je povinen převést na kupujícího vlastnické právo nezatížené žádnými právy třetích osob, avšak souhlasí-li kupující s dodáním zboží omezeným určitým právem, nevznikají mu nároky, které by mu jinak příslušely z takového porušení smluvní povinnosti. Vyjádření souhlasu kupujícího předpokládá po právní stránce jeho právní úkon. Na daný právní úkon jsou kladeny požadavky svobody, vážnosti, určitosti a

srozumitelnosti učiněného projevu vůle. Na rozdíl od vad zboží, týkajících se jakosti podle čl. 35 Úmluvy, se však vyžaduje skutečná vědomost o právech třetích osob.

➤ **čl. 42 odst. 1** – jeho ustanovení jsou je ve vztahu k článku 41 Úmluvy speciálním, pokud jde o průmyslová práva. Tento článek upravuje dodání zboží omezeného právem nebo nárokem třetí osoby založeným na průmyslovém či jiném duševním vlastnictví, o kterém v době uzavření smlouvy věděl nebo nemohl nevědět, a okolnosti s tím související. Výše zmíněnými právy se rozumí především patentová a autorská práva, práva z užitných vzorů, obchodní jména, označení původu aj. Na rozdíl od věcných či obligačních práv třetích osob na dodané zboží, mají práva opírající se průmyslové nebo jiné duševní vlastnictví omezené teritoriální účinky, proto jsou tato práva při mezinárodních kupních smlouvách omezena:

- **časové omezení**, kdy se požaduje, aby prodávající věděl o těchto nárocích v době uzavření smlouvy
- **místní omezení** spočívající v tom, že odpovědnost prodávajícího je omezena na určité teritorium (viz. níže)

S ohledem na nemožnost pro prodávajícího získání úplného celosvětového přehledu o ochraně práv, jež jsou předmětem úpravy článku 42 Úmluvy zakládá odpovědnost prodávajícího pouze nedodržení ochrany daných práv v následujících oblastech:

- **a)** podle práva státu, kde zboží bude znovu prodáno nebo jinak použito v případě, že strany v době uzavření smlouvy zamýšlely takový další prodej nebo jiné takové použití v tomto státě
- **b)** podle práva státu, kde má kupující místo podnikání, v ostatních případech

Pro zproštění odpovědnosti prodávajícího se vyžaduje, aby nevěděl nebo nemohl vědět v době uzavření smlouvy, že se právo nebo nárok třetích osob zakládá na průmyslovém nebo jiném duševním vlastnictví chráněném na výše vymezeném území. Případná vědomost získaná v období mezi uzavřením smlouvy a dodáním zavazuje prodávajícího pouze ke sdělení této skutečnosti kupujícímu na základě dodržování zásady dobré víry v mezinárodním obchodě. „Vědět“ stanoví povinnost kupujícího kontrolovat existenci práv nebo nároků třetích osob založených na průmyslovém nebo jiném duševním vlastnictví. „Nemohl nevědět“ odpovídá intenzitě hrubé nedbalosti.

➤ **čl. 42 odst. 2** – zde jsou upraveny další dva případy zproštění odpovědnosti prodávajícího:

- **a)** kupující v době uzavření smlouvy věděl nebo nemohl nevědět o takovém právu či nároku
- **b)** právo na nárok vyplývá z toho, že prodávající postupoval podle technických výkresů, návrhů, vzorců nebo jiných podkladů, které mu opatřil kupující

ad. a) Pokud kupující věděl nebo nemohl nevědět o právu nebo nároku třetích osob založeném na průmyslovém nebo jiném duševním vlastnictví, nevzniká odpovědnost prodávajícího za porušení těchto práv nebo nároků. Pro srovnání toto omezení odpovědnosti prodávajícího odpovídá obdobného ustanovení uvedenému v článku 35 odst. 3 Úmluvy vztahujícímu se na věcné vady zboží.

ad. b) V případě, kdy poskytne kupující technické výkresy, návrhy, vzorce nebo jiné podklady, tzn. pouze dostatečně určené podklady, podle kterých je prodávající povinen postupovat, lze usuzovat na jeho větší věcnou znalost ochrany práv a nároků třetích osob založených na průmyslovém nebo jiném duševním vlastnictví. Proto také v případě postupu prodávajícího na základě těchto podkladů nemá kupující nárok, který by mu příslušel v případě porušení povinností uvedených v článku 42 odst. 1 Úmluvy.

➤ **čl. 43 odst. 1** – zde je uveden reklamační proces právních vad, kdy pro zachování práva dovolat se ustanovení čl. 41 a čl. 42 Úmluvy, musí kupující podat prodávajícímu zprávu, určující povahu práva nebo nároku třetí osoby v přiměřené době poté, co se dozvěděl nebo se měl dozvědět a tomto právu nebo nároku.

➤ **čl. 43 odst. 2** – tento odstavec poskytuje ochranu kupujícímu v případě, že prodávající věděl o právu nebo nároku třetí osoby a jeho povaze. Proávající se tak nemůže dovolávat oznámení právních vad od kupujícího v oné přiměřené době.

Jak se vypořádat s existencí čl. 42 odst. 2 VÚ

Ve srovnání s úpravou zproštění odpovědnosti prodávajícího upravenou v čl. 41 Úmluvy, kdy kupující musí souhlasit s převzetím zboží, které zatěžují práva třetích osob, postačí zde pouhá skutečnost, že v době uzavření smlouvy kupující věděl nebo nemohl nevědět o existenci takového práva či nároku třetích. Pozice kupujícího je zde podstatně oslabena. Problém je v tom, že není zcela jasné, jaké úsilí dozvědět se o právech či nárocích se od kupujícího vyžaduje. Někteří autoři spatřují v povinnosti kupujícího zjišťovat si situaci ohledně existence těchto práv či nároků přílišnou tvrdost ustanovení¹.

V rámci právní jistoty kupujícího je vhodné včlenit do textu smlouvy doložku obsahující tvrzení kupujícího, že v době uzavření smlouvy nevěděl či vědět nemohl o právu nebo nároku založeném na průmyslovém nebo jiném duševním vlastnictví.

Př.:

„Kupující prohlašuje, že mu v době uzavření této smlouvy nejsou známa žádná práva či nároky třetích osob ke zboží, jež je předmětem této smlouvy, vyplývající z průmyslového nebo jiného duševního vlastnictví podle práva státu, kde hodlá zboží znovu prodat či jinak použít a ani podle práva státu, kde má kupující místo podnikání“.

Užitečné odkazy:

<http://www.jus.uio.no/lm/un.contracts.international.sale.of.goods.convention.1980/42.html>
- čl. 42 odst. 2 VÚ

http://www.cisg.law.pace.edu/cgi-bin/isearch?DATABASE=cases2&SEARCH_TYPE=ADVANCED&ISEARCH_TERM=articles%2F42&ELEMENT_SET=TITLE&MAXHITS=500 – case law k čl. 42 VÚ

<http://www.cisg.law.pace.edu/cisg/biblio/enderlein-art42.html#art42-9> - komentáře k čl. 42 odst. 2 VÚ

¹ Enderlein F., Maskow D. Commentary to the article 42 (2) CISG dostupné z <http://www.cisg.law.pace.edu/cisg/biblio/enderlein-art42.html#art42-9>